

**УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ.
ПОЛІТИЧНА БІБЛІОТЕКА.**

ОЛЕКСА ЧЕРКАВСЬКИЙ

ЧОГО ХОЧЕ УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНО- ДЕМОКРАТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ?

КОРОТКЕ ПОЯСНЕННЯ ПРОГРАМИ УКРАЇНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ
(УНДО)

НАКЛАДОМ М. СТРУТИНСЬКОГО
ПЕРЕМИШЛЬ — 1927.

ЧОГО ХОЧЕ УНДО?

Коротке пояснення програми Українського Національно-Демократичного Об'єднання (УНДО).

1. УНДО І ЙОГО ПРОГРАМА.

Чим є УНДО?

Українське Національно-Демократичне Об'єднання є політичною організацією українського народу на західно-українських землях.

Що то є політична організація?

Політичною організацією називаємо таку сполучку людей, котра ставить собі за ціль охорону або зміну сучасного порядку в державі, промалі й у світі.

Чим візняються політичні партії між собою?

Політичні партії (організації) візняються між собою своїми програмами. В програмах містяться домагання політичних партій і в них намічена остаточна ціль, до котрої політичні організації змагаються.

Яка є програма УНДО?

Яка є програма УНДО і за що бореться УНДО, про це говорить уже сама його назва. В назві читаємо, що воно є українське, національне і демократичне.

II. УНДО Є ПАРТІЮ УКРАЇНСЬКОЮ І НАЦІОНАЛЬНОЮ.

Що значить, що УНДО є "українське"?

Перше слово у назві УНДО, себто слово "Українське", означає, що УНДО є політичною організацією,

і працюють для неукраїнців

А чи є у нас такі політичні партії, що називають себе українськими, а організують неукраїнців

Та, у нас є така партія, що називає себе Українським Народним Союзом або коротко УНС, котра організовано за польські гроші і котра працює лише для добра польського народу. Називає себе організацією українською, а в дійсності є польською. — Є у нас ще така партія, що має назву: Комуністична Партія Західної України. Є ця партія до котрої належать не тільки Українці, але й Польки, Жиди та інші. Приймає вона до своєї організації всіх, хто тільки є комуністом і бореться за комуністичний лад у світі.

Українське Національно Демократичне Об'єднання, — це одиниця на західно-українських землях політична організація, котра організує *тільки Українців* і бореться виключно за добро *українського народу*. Тим рідко-ніться УНДО від комуністів і всіх інших соціалістичних інтернаціональних партій, а також від хлібоїдів.

Що значить, що УНДО є "національним"?

Друге слово в назві УНДО, себто слово "національ", означає, що УНДО є організацією національною. Це слово має в програмі УНДО явочке значіння. По перше воно означає, що партія не є *класовою*, але загальнонаціональною, по друге воно означає, що УНДО не є партією *інтернаціональною*, але національною організацією українського народу.

Чому УНДО є партією національною, а не класовою? УНДО є партією всього українського народу, а не тільки одної його часті. Своєю діяльністю об'єднує всі верстви і всі стани українського народу. Воно змагає до уніфікації і подоумження стремління усіх

верств нашого народу для одної спільної цілі. Тому-то УНДО є партією *національної єдності (солідарности)*, є партією в повнім значінню того слова національною, *бо обіймає весь народ*. Таким становищем УНДО відрізняє себе від партій класових, котрі заступають лиш частину народу, себто одну його класу.

Що таке партії класові і на чім вони опирають свої програми?

Партії класові — це є такі партії, що заступають життєві справи лише одної частини народу — одної його класи. Класом називаємо такий гурт людей, котрий в однаковий спосіб добуває средства для життя, веде подібний спосіб життя і живе серед подібних господарських умовин. Так приміром промислові робітники добувають средства для життя дорогою заробітків у фабриках і всі майже з малими виїмками живуть в однакових господарських умовинах. Таксамо власники фабрик мають ті самі джерела доходів зі своїх фабрик і мають ті самі інтереси у відношенню до себе і зверхного світа. Тому говоримо, що робітники творять одну класу — класу робітників або пролетарів [тих, що нічого не мають], а фабриканти творять класу капіталістів або буржуїв (від слова буржуа, що по французьки значить: міщанин, міщух, пан). На основі науки соціалізму між тими двома класами: буржуазії (капіталу) і пролетаріату (праці) ведеться вічна боротьба. Капіталісти хочуть визискати робітників, а робітники хочуть побороти капіталістів. Через те між тими двома таборами є безнастання боротьба. На цій боротьбі, що впливає з суперечности господарських інтересів обох тих клас, опирають ті обі класові політичні партії свої програми.

Чого вчать соціалісти про боротьбу клас?

Соціалісти, себто люди, що організують робітників до боротьби з буржуазією, вчать, що боротьба

кляс мусить довести до щораз більшого заострення між буржуазією і пролетаріатом і що це заострення скінчиться революцією, в котрій пролетаріят переможе буржуазію і заведе новий лад на світі.

Чи наука соціалістів про боротьбу кляс, котра веде до неминучої революції, в правдива?

Наука соціалістів про те, що клясові противенства у світі будуть щораз більше заострюватися, аж доведуть до соціальної революції, в неправдива. Бачимо це на прикладах різних держав у світі, бо чим яка країна культурніша, тим боротьба кляс у ній в слабша.

Чому в культурних державах боротьба кляс став щораз слабша?

Клясові противенства між капіталом і працею в культурних державах світа трагять на своїм заостренню тому, що суспільність і сама державна влада стараються ті противенства лагодити. Охорона праці, суспільне обезпечення, робітниче законодавство, професійні організації й окремі суспільні і державні інституції причиняються в таких державах до того, що господарські противенства між робітниками і роботодавцями полагоджуються не шляхом страйків, революції і т. ін., але шляхом переговорів і взаємної згоди. От недавно був в Англії великий страйк углекопів (робітників копалень угля), котрі належать до найбільшої і найсильнішої робітничої організації у світі. Хоч на цей страйк склалися робітники навіть чужих держав, хоч робітники СРСР на піддержку страйку виплатили великанські суми, то одначе страйк цей скінчився не революцією, але згодою.

Як полагоджуються тепер у світі противенства між робітниками і роботодавцями?

Господарські противенства між робітниками і роботодавцями полагоджуються тепер у світі в той спо-

сіб, що робітники і працьодавці через своїх відпоручників заключають між собою на якийсь означений час умову (контракт) за працю. Як минає речинець заключеної умови, тоді обі сторони сходяться і заключають нову умову. В той спосіб на місце страйків і революції приходить добровільна згода як рішайучий чинник порозуміння між капіталом і працею.

Що в підставою порозуміння між капіталістами і робітниками?

Підставою порозуміння фабриканта і робітника між собою в спільний інтерес, який їх лучить. І капіталіст і робітник мають той спільний інтерес, щоби фабрика, до якої вони привязані, приносила якнайбільші зиски. Бо як фабрика збанкрутує, то і робітник і капіталіст на цьому страять. У країнах найбільше промислових, як прим. Англія, Німеччина й Америка, добачуємо щораз частійше випадки участі робітників у чистих прибутках підприємства, в якому вони працюють. Є це доказом співпраці капіталістів і пролетарів, доказом солідарности, яка лучить їх разом в осяганню спільної мети, себто зисків з підприємства. Нераз така солідарність і єдність між капіталістом і робітником в тягарем для суспільности. Так приміром у нас в порозуміння між властителями і робітниками друкарень. Вони заключили між собою умову, в котрій визначили, кілько мають брати за друкування книжок, газет і т. ін і кілько мають платити за роботу робітникам. Цінник цей в такий дорогий, що ми, Українці, не в тепер у силі друкувати ані книжок, ані газет — бо наш нарід в убогий і не може собі дозволити на дорогу книжку чи газету. Через те й наша культура не розвивається так, як слід. Але як хочемо мати книжку чи газету, то мусимо заплатити стільки, скільки зажадають від нас друкарні. З цього приміру бачимо, яке велике значіння у відносянах між капіталістом і робітником має *спільність їх інтересу і солідарність*

оборони спільних інтересів. *Солідарність і спільність* інтересів капіталу і праці *є тою силою*, що крок за кроком усуває боротьбу клас у формі страйків, льокавів і революцій, а заступає ці форми вирівнювання непорозумінь *спільним порозумінням*.

Чи тепер у наших обставинах маємо такі докази солідарности (вдности) інтересів між буржуазією і пролетаріатом?

Так. Вкажемо на два приміри такої солідарности, котру на своїй шкірі відчуває або власними очима оглядає кожний наш селянин. Перший примір — то солідарність капіталіста і робітника, як іде справа проти селянина (хлопа). Погляньмо, як голосує і панський і робітничий посол в соймі, коли ходить про ухвалення податків. Оба ті послы будуть іти рука в руку і звалювати податки зі себе на селян. Або возьмім другу справу: ціни сільських і промислових витворів. І капіталісти й робітники промислові будуть іти рука в руку, як потреба буде ціну витворів фабричних піднести, а ціну витворів хліборобських обнизити. Не зважаючи на класові противенства, які між ними, себто між буржуями і пролетарами, заходять, оба вони підуть разом, як треба буде здерти шкіру з селянина. Бо тоді вони оба на цьому добре вийдуть. — А тепер ще один примір солідарности капіталіста і робітника, але вже іншого покрою. Відомо всім, що перед війною було у нас у Східній Галичині декілька фабрик, котрі підчас війни знищено і ще доси не відбудовано. Як були ці фабрики перед війною, то наші соціалісти організували у них робітників і уряджували страйки. Здавалося, що між фабрикантом і робітником існує — як учить соціялізм — тільки вічна ворожнеча, боротьба. А однак тепер, як нестало фабрик і капіталістів, а остали самі робітники — то всі вони жалують за тими передвоєнними часами, як могли працювати і заробляти. Тепер навіть радо згодилися би працювати за низшу

ціну і підписалиби таку умову на кілька літ, щоб тільки вернувся капіталіст і відбудував фабрику. Вони забули вже про страйки і непорозуміння з капіталістом, а пам'ятають тільки одно, мають у тямці тільки ті користи, що їх мали і вони і капіталіст зі спільної співпраці у фабриці. Війна розірвала солідарну співпрацю між ними і тепер бачимо у робітників тугу за тою співпрацею і бажання, щоб часи солідарної співпраці капіталіста і робітника вернулися.

Що отже бачимо у відношенню фабриканта і робітника побіч клясового противенства?

Побіч клясового противенства інтересів між буржуазією і пролетаріатом бачимо другу рівнобіжну появу: солідарність (вдність) інтересу фабриканта і робітника.

Чому наука соціалістів показується неправдивою?

Соціалісти, що перші виступили у світі з наукою про боротьбу кляс і соціальну революцію, зробили у своїй науці велику похибку, а це тому, що бачили між фабрикантом і робітником тільки противенство інтересів, але не добачували між ними тої спільности інтересів і тої солідарности, яка лучить робітника і фабриканта з собою.

Де находимо наглядні докази помилковости і неправдивости науки соціалізму?

Проречисті і наглядні докази на те, що наука соціалістів є фалшива, бачимо на нашім таки народі і на відносінах, серед яких він живе.

Як дивляться соціалісти на наш нарід?

Соціалісти, що стараються і наш нарід запрягти до свого воза, дивляться на наш нарід як на купу людей, зложену з двох ворожих таборів: буржуазії, себто панів, і пролетаріату, себто бідноти. Вони кажуть, що

й у внутрі нашого народу кипить боротьба між буржуазією і пролетаріатом і тому соціалісти закликають український пролетаріат до організації в соціалістичних партіях для боротьби з українською буржуазією.

Кого наші соціалісти вважають в нашій народі буржуазією, а кого пролетаріатом?

Наші соціалісти самі не знають, кого зарахувати до буржуазії, а кого до пролетаріату. Звичайно збувають це питання голими словами, що буржуазія, — це „наші пани“, а пролетаріат — це „біднота“. Нашіж комуністи зачисляють до „буржуазії“ кожного, хто не запродав себе ще жидівсько-московсько-польському комуністичному центрові у Варшаві, котрий називається „Комуністична Партія Польщі“, що мав на українських землях під Польщею свою філію під назвою: „Комуністична Партія Західної України“. — „Сель роб“ у своїх часописах зачисляє до буржуазії „панів, попів і докторів“, а соціалісти-радикали ще до того сільських дуків, дарма, що саме найвизначніші „хлопи-радикали“ — то „сільські дуки“ на кільканайцяти моргах. Словом: соціалісти всіх можливих відтінків не знають, де знайти у нас буржуя, а де пролетаря і в своїй практиці голосять, що хто йде з ними, той „пролетар“, а хто проти них, той „буржуй“.

Як ставиться УНДО до поділу нашого народу на буржуазію і пролетаріат?

УНДО не унає існування якихнебудь клас в українськiм народі, зокрема не унає існування у нас ані буржуазії, ані пролетаріату. Зате УНДО унає, що український народ в своїй більшості є народом дрібних хліборобів, побіч котрих існують ще стани і професії, покликані до життя потребами народу наслідком суспільного поділу праці; всі ті стани і професії разом в собі потрібні і заспокоюють взаємно свої потреби.

Чи є у нас буржуазія?

Хоч соціялісти не хочуть нам сказати і точно означити, кого між нашим народом треба уважати буржуем, паном і ворогом працюючого народу, то нашим обов'язком є переглянути наш нарід від долу до гори і пошукати, чи в дійсності нема у нас якої кляси капіталістів буржуїв. Переглядаючи так наш нарід, переконуємося, що у нас буржуазії нема!

Кого зачисляємо до буржуазії?

Згідно з наукою соціялізму зачисляємо до буржуазії кожного, хто є власником фабрики, капіталів, великої торгівлі і великої нерухомості (ділчем), словом — усіх тих, що мають у своїх руках засоби (середники) продукції.

Чи находимо богачів того покрою між нашим народом?

Переглядаючи весь український нарід на його етнографічній території, переконуємося, що між Українцями нема *ані одного більшого фабриканта, ані одного більшого капіталіста-банкира, ані одного більшого купця, а зпоміж власників більшої земельної посілости* знайдемо між Українцями ледви кількох, котрих мавтки і так є вже по більшій часті в парцеляції. Зрештою 4—5 людей на 40 мільонів народу — це ще не „кляса“. А навіть якби ми хотіли зачислити їх до „кляси“ буржуазії, то мусілиб їх згідно з соціялістичною наукою наперед „зорганізувати“. Одначе тих кількох більших земельних власників, які почувують себе Українцями, не тільки що не є зорганізовані, але ніколи не підносили у нас ніяких своїх домагань, ані навіть не належать до окремого свого спільного (станового) товариства, що свідчило би про їх окреме становище в народі. — Так отже бачимо, що у нас, Українців, нема таких людей, котрих соціялістична наука називає буржуями, *що у нас нема взагалі буржуазії (капіталістів)*.

Проти когож організують соціалісти українські маси?

Хоч у нас нема буржуазії і нема капіталістів, то одначе соціалісти всякої фарби і масти організують у нас „селянсько-робітничий фронт“, або „фронт праці“ проти „буржуазії і капіталу“. А що того „капіталу“ і тої „буржуазії“ не можуть знайти, то вишукують між українським народом різних людей і різні групи, які прозвали „буржуазією“, а як уже не буржуазією, то такими, що в виховані в буржуазній ідеології. До таких ворогів працюючого народу зачисляють на селі в першу чергу всіх тих, що не працюють безпосередно руками на землі, а в місті всіх тих, що працюють, як то кажуть, не руками, а головою. Отже учителів, священників, адвокатів, лікарів, професорів, інженерів, майстрів, ремісників і т. ін. На селі соціалісти ділять ще селян на „дуків“ („куркулів“) і „бідноту“. Проти тих перших організують працюючі маси, опираючись на науці соціалізму, що хто не в пролтар, робітник, той тимсамим в ворогом працюючого народу.

Чи то правда, що хто на селі живе, а не працює руками на землі, той ворог працюючого народу?

В наших селах живуть поміж селянами-хліборобами ще й ковалі, шевці, кравці й інші ремісники. Всі вони працюють і заробляють на життя інакше, як наші селяни. Вони не працюють на землі, але у своїх варстатах — і через те повинні мати противні інтереси як селяне і повинні бути ворогами селян. Одначе такими вони не в, навпаки — вони в приятелями селян.

Чому сільські ремісники не в ворогами селян?

Сільські ремісники, як ковалі, шевці, кравці й ін., не в ворогами селян, бо вони зі селян живуть. Якби селянин не потребував убрання, чобіт, підкувати коня, або наладити воза, то не було би ремісників у селі. Вони в селянинові конечно потрібні і тому не можуть бути ворогами селян. Таксамо й ремісники не могли б

жити на селі без селян, бо між селянами заробляють на життя. Ремісник на селі в конечно потрібний селянинові для удержання його господарки і тому обавони в собі потрібні, в собі приятелями, а не ворогами.

Хто ще живе на селі і як він ставиться до селянина і ремісника?

Побіч селян-хліборобів і ремісників живуть іще на селі учителі і священники. Перший працює в школі, другий у церкві. А тепер запитаємо: По що вони живуть у селі? Чи вони прийшли накинені з гори, так як чужий поліцай або егзекутор, чи їх покликала сюди воля громади? — Як подумавмо над тими питаннями, то мусимо признати, що й учителя і священника покликала на село воля громадян. Кожний з нас, що має діти, хоче, щоби вони навчилися жити у світі, щоби були письменні, а не неграмотні. Тому кожний з нас і кожне село потребує *учителя*. Цей учитель в отже конечно потрібний нашому селянинові, бо дав селові велику оборонну зброю в руки, зброю письменности, знання. Через те він не може належати до кляси ворожої селянинові, бо він і його життя залежне від того селянина. Те саме треба сказати і про священника. І він в потрібний на селі, бо заспокоює найважливі потреби селянина, потреби душевні. Як довго буде наш селянин вірулючий, так довго буде потребувати того, що заспокоює його потреби, звязані з віруванням. Без хресту ніхто не хоче жити і без сповіди умирати. Так і тут бачимо, що священник, який живе на селі, живе не на те, щоби визискувати селян, але на те, щоби їм служити, щоби заспокоювати їх релігійні потреби. Так-само і сам священничий стан не існував би на світі, якби його не витворила людська потреба.

Чи наша т. зв. інтелігенція в ворогом селянина й робітника?

Розбираючи це питання, треба з притиском ствердити, що наша т. зв. інтелігенція, себто адвокати, про-

що кров, яка пливе у нашій тілі, лучить нас з нашими предками. Це переконання скріплює нашу історію, наші перекази і думи. Мавмо за собою писану історію дванадцяти соток літ... Говоримо всі одною мовою, заселяємо одну територію, молилися і молимося все до одного Бога, живемо всі в однаковій підсонню (кліматі), серед тих самих багатств природи — а всі ті чинники впливають на витворення з нас окремого типу Українця, з окремою вдачею, питомим нам способом думання і творення. Чинники ці піддержують у нас свідомість і почуття приналежності до українського народу, а також бажання і волю боронити ненарушимість, цілість і свободу свого народу перед всіма ворогами.

Чи соціалісти визнають солідарність народу?

Соціалісти не визнають національної солідарности. Для них існує тільки солідарність кляс. Нарід уважають вони за штучну видумку буржуазії, котрою буржуазія нібито баламутить робітників, щоб їх опісля лекше здусити. „Пролетар не має вітчизни“ — сказав оснудатель соціалізму Маркс.

Як називаємо таку політичну партію, що в основу своєї програми кладе національну солідарність?

Партію, що стоїть на становищі солідарности народу, називаємо *партією національною*, або партією національної солідарности, в противенстві до політичних партій, що стоять на становищі *класовім*, себто таких, що визнають лише класову солідарність.

Які є у нас політичні партії?

Всі соціалістичні партії, що працюють і стараються розвести свою організацію між нашим народом, як комуністи, Сель-Роб, радикали й інші — є *партіями класовими*. Одиною на західно-українських землях політичною організацією, що стоїть на становищі *національнім*, є УНДО. Тому вже передше ми сказали, що УНДО є партією *національної солідарности*.

Чому УНДО бореться з ворогами зовнішними і внутрішними за цілість і єдність українського народу?

Наші зовнішні вороги, себто наші сусіди, і наші внутрішні вороги, себто всі клясові і хрунівські партії, намагаються ослабити відцорність і силу солідарности нашого народу, бо знають, що як зломлять нашу національну єдність, то тим легше зломлять і нас. Тому УНДО, як одинока політична національна організація нашого народу під Польщею, всі свої сили напружує для оборони цілости і єдности народу і його святої справи. УНДО бажав і змагає до того, щоб національну солідарність нашого народу розбудувати і скріпити до тої міри, щоби наш нарід викресав зі себе силу, котра доведе його до найвищої мети: до національної свободи. За це УНДО бореться зі всіма ворогами: зовнішними і внутрішними.

Яке в друге значіння слова „національне“ в назві УНДО?

Слово „національне“ в назві УНДО має ще друге значіння: воно вказує не тільки на те, що УНДО є партією національної солідарности, але й на те, що УНДО є партією національною в тім значінню, що діяльність свою обмежує лише на український нарід і працює лише для українського народу. УНДО є отже партією наскрізь українською національною, а не Інтернаціональною, як на приклад — всі наші партії соціалістичні, котрих діяльність і праця присвячена є робітничій клясі цілого світа, без огляду на її національну приналежність.

Чомуж наші соціалістичні партії називають себе „українськими“?

Неодин, як прочитає назву „Комуністична Партія Західної України“, або „Українське Селянсько-Робітничче Об'єднання (Сель-Роб)“ — подумає, що ці соція-

лістичні партії в українськими партіями, що працюють для українського народу. На діліж ці партії в інтернаціональні і слово „український“ прийняли до своєї назви і програми лише тому, щоб легше заманити наш нарід до себе. Вони в своїх програмах виписали свою мету, а саме: здійснення соціалістичного ладу на світі, а справу національну або зовсім легковажать, або ставлять її на другім місці. Вони думают, що по заведенню соціалізму на землі буде також само собою розв'язане і національне питання. Соціалістичні партії, що називають себе „українськими“, в подібні до того жиди, що їде на наше село на купно... Щоби вторгнувати, говорить він у нашім селі по українськи, в польськїм по польськи, а в німецькїм по німецьки. Для нього важний є торг, а не мова, якої підчас торгу уживає. Таксамо для соціаліста найважніша є солідарність інтернаціональна. Слово „український“ наш соціаліст причепив лише в тій цілі, щоб до своєї інтернаціональної організації втягнути легше і нашого мало освідмленого в таких справах робітника й селянина. Тому тільки наші соціалістичні партії називають себе „українськими“.

Яка є головна різниця між УНДО і соціалістичними партіями?

Головна різниця між УНДО і соціалістичними партіями є така: УНДО організує весь український нарід в одну солідарну громаду, щоб єдністю добути силу, а силою волю і свободу; соціалістиж розбивають наш нарід на дрібні кусні, на кляси, щоб роздором і розеднанням національних сил зробити наш нарід погноєм для інтернаціональних жидівсько-польсько-московських інтересів. УНДО хоче, щоби наш нарід був господарем у власній хаті, а соціалісти змагають до закріпощення нашого народу під жидівсько-московською або жидівсько-польською диктатурою пролета-

ріяту. УНДО хоче, щоб наш нарід став рівним іншим народам світа, а соціялісти хотять утопити наш нарід в інтернаціональній калабані.

III. УНДО Ё ПАРТІЮ СОВОРНИЦЬКОЮ І ДЕРЖАВНИЦЬКОЮ.

Яка ё остаточна ціль УНДО ?

Кожний нарід змагає до самостійности, сили й розцвіту. Поляки, перед війною не мали своєї держави. Але були у них люди, письменники і політичні партії, котрі сказали, що не можливий ё всебічний розвиток польського народу під чужою владою і в чужих державах. Тому всі сили свої звернули на відбудування Польщі. Таксамо Чехи не мали перед війною своєї держави, а тепер її мають, а завдячують її своїм національним організаціям, котрі вміли переконати весь чеський нарід, що тільки чеська самостійна держава дає запоруку існування і розвитку чеського народу. І УНДО стоїть на такім самім становищі і змагає до того, щоби всі українські землі злучити в одну цілість і щоби ці землі опинилися в одній, незалежній від нікого, самостійній і суверенній українській національній державі.

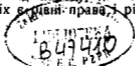
IV. УНДО Ё ПАРТІЮ ДЕМОКРАТИЧНОЮ.

Чому УНДО називаєса „демократичне“ ?

УНДО назвало себе демократичним тому, бо і в своїй програмі і в своїй діяльності стоїть на становищі „демократизму“.

Що то ё демократизм або демократія ?

Демократія (від слова демос — нарід і кратос — сила), — це назва такого державного устрою, де всяка влада походить від народу, де всі горожани ё собі рівні, де для всіх ё рівні права і рівні обовязки.

Як виглядає демократична держава?

В демократичній державі вся влада залежить від народу. Закони ухвалює сойм (парлямент), в котрім засідають послы, вибрані всіма повнолітніми горожанами без ріжниці пола в загальнім, рівнім, безпосереднім, тайнім і пропорціональнім голосуванню, а виконна влада залежна є і відвічальна перед соймом (парляментом).

Яке є становище горожан в демократичн. державі?

В демократичній державі має горожанин повну свободу, він може жити й мешкати, де хоче, їздити куди хоче, може свобідно висказувати свої думки словом і друком, уряджувати збори і закладати товариства. Може свобідно творити професійні спілки, може страйкувати, демонструвати і боронити своїх прав сам і зорганізовано з іншими. Не вільно нікого без засуду їздити, находити і переводити домашні ревізії, забирати без ззкону приватну власність, читати і ревідувати (відкривати) запечатані листи. Судді є в демократичних державах незалежні, а суди умовні.

Як ставиться УНДО до тих засад демократії?

Всі вище вичислені основи демократичного ладу містяться в програмі УНДО в політичній її частині.

Чого хоче УНДО в справах суспільної опіки?

УНДО бореться за законодапну охорону рільних, промислових і умових робітників, за забезпечення недільного відпочинку, за восьмигодинний день праці по фабриках і промислових підприємствах, за примусове забезпечення усіх робітників і робітниць на випадок недуги, немочи і старости, за обезпечення вдов і сиріт по них, забезпечення робітниць на час материнства, за заборону праці малолітніх, за охорону праці молоді й жінок.

Яка є податкова політика УНДО?

УНДО домагається справедливого розділу податків

і заступлення посередніх і всіх інших податків одним: „прогресивно-доходовим“ податком, себто таким, що буде вимірюваний від чистих прибутків податника, при чому податники з великими доходами платили би в*порівнанні до висоти доходів щораз то більший податок. Приміром від 100 доларів доходу 2 долари податку, а від 200 дол. не 4, але 5 доларів і т. д.

Як ставиться УНДО до всіх інших справ щоденного життя?

Всі інші справи щоденного життя і щоденної політики вирішує УНДО зі становища суто національного і демократичного.

Які політичні партії на західно-українських землях заступають демократичний лад?

Демократичною політичною партією українського народу під Польщею є тільки одно УНДО. Всі інші партії не є демократичні.

Чому інші українські партії поза УНДО-м не є демократичні?

Інші наші партії не є тому демократичні, бо є або соціалістичні, або хрунівські. Хрунівські партії не мають ніякої основи в своїх програмах, бо їх програмою є воля тих, котрим вони служать, то є Поляків, а соціалістичні партії не є демократичні, бо не визнають рівності всіх у відношенні до себе, бо стоять на становищі, що тільки робітнича кляса має мати всі права і що робітники мають мати в руках всю владу (диктатура пролетаріату), а іншим верствам дадуть такі права, які їм захочеться. Таке становище не є демократичне, бо одним людям признає більше прав, як іншим. На основі такої соціалістичної програми по наших селах на випадок перемоги соціалістів будуть верховодити лише ті, що нічого не мають, отже сільський пролетаріат і різні чужі заволоки. А наш

господар, що з діда прадіда сидить на землі, буде му-сїти того заволоки слухати, а то й власною працею годувати. Бо господар на ґрунті—то „куркуль“ „дука“, „боґач“, „буржуй“ — а заволока і лїнтай, що нічого не має, бо не хоче працювати — це „пролетар“, і він буде в соціалістичнім царстві панувати.

Де стрічаємо на світі демократичний лад а де його нема?

Всі найкультурнійші держави світа є державами демократичними. До таких держав належать прим. Німеччина, Франція, Америка. Тільки там, де населення є некультурне, як прим. у СРСР., бачимо диктатуру пролетаріату, або як прим. в Румунії: автократичну монархію.

V. ВІДНОСИНИ УНДО ДО ШКОЛИ І ЦЕРКВИ.

Як ставиться УНДО до справ навчання?

УНДО заступав в справах шкільних цей погляд, що школа повинна бути одна для всіх, щоб дитина чи то на селі чи у місті могла з нижчих клас переходити без всяких перепон аж до найвищих. УНДО бореться за українську школу для Українців, за національне і релігійне дошкільне, шкільне і позашкільне виховання, за вільний доступ до школи для всіх без ріжницї пола, стану і віри, за шкільний примус у початковій школі, за безплатну науку і за державну допомогу незаможній молоді.

Яке становище займає УНДО в релігійних справах?

УНДО обстоює в релігійних справах рівноправність усіх віроісповідань і їх внутрішню самоуправу.

Чому УНДО обстоює внутрішню самоуправу всіх віроісповідань?

УНДО обстоює внутрішню самоуправу всіх віро-

ісповідань тому, щоби зверхні чинники, що не мають в віроісповіданням нічого спільного, не старалися використати тих віроісповідань на свою користь. Так прим. польський уряд в Польщі, а більшовицький на Україні стараються використати нашу українську церкву для своїх сутополітичних цілей.

Як ставиться УНДО до нашої церкви в межах Польщі?

УНДО розумів, яку велику роль відіграє віра і церква в життю нашого народу. Знаючи, з якими труднощами приходиться нашій церкві працювати серед теперішніх політичних умовин, УНДО обстоює й обороняє права греко-католицької церкви в Галичині, а православної на інших українських землях під Польщею.

VI. УНДО І ХЛІБОРІВСТВО.

Яке в становище УНДО до селян-хліборобів?

УНДО в партію, що гуртує у своїх рядах всі верстви українського народу на селі і в місті. Одначе УНДО не забуває, що 80%, усього нашого народу це селяни хлібороби і що таким чином наш нарід має характер наскрізь хліборобський, аграрний. З уваги на те і програма УНДО і всі його заходи і пляни на будуче присвячені в головній мірі селянам-хліборобам.

Чого домагається УНДО для українськ. хліборобів?

У першій мірі УНДО домагається заосмотрення наших селян в землю, себто в необхідний для них варстат праці. В тій цілі УНДО домагається вивласнення без викупу великої земельної власности і передачі тих земель безземельним і малоземельним селянам.

Чому УНДО домагається вивласнення великої посілости без викупу?

Велика земельна власність на наших землях походить з грабунку. Самі польські історики стверджують

що велика земельна власність на наших землях, котра в тепер в польських руках, повстала в той спосіб, що Поляки прийшли війною на наші землі і силою забрали маєтності наших монастирів, боярів і громадян. Вивласнення (відібрання) тепер тих земель без викупу для українських селян буде тільки актом історичної справедливости.

Чого ще домагається УНДО для селян?

УНДО знає, що по наших селах в дуже багато таких господарств, що потребують землі, щоби могли стати здоровими і самовистачальними. Знає також, що вся велика земельна власність не вистане навіть на забезпечення і на заосмотрення землею безземельних і дрібних господарств. Тому УНДО домагається з одного боку припинення і скасування кольтонізації наших земель Поляками в заходу, а з другого боку піднесення господарської освіти і приділення допомоги на цю ціль з державних фондів, щоби в той спосіб піднести видатність і урожайність землі.

Яке значіння має кольтоніація наших земель мазурами в заходу?

Кольтоніація наших земель мазурами привезеними з заходу, має двояке значіння: по перше — мазури *польонізують нашу національну територію*, а по друге *забирають українському селянинові варстат праці*. Тому з чужинною кольтоніацією треба якнайрішучіше боротися.

Котрі з наших партій поборюють кольтоніацію наших земель мазурами?

Окрім УНДО і соц-радикалів, котрі в справі кольтоніації наших земель чужим е-бментом стоять на такім самім становищі як УНДО, ні одна з соціалістичних партій, значить: ані комуністи, ані Сель Роб. — польської кольтоніації на наших землях не поборюють.

Чому комуністи і Сель-Роб. не поборюють кольтонізації наших земель мазурами?

Комуністи і Сель-Роб не поборюють серіозно кольтонізації наших земель мазурами тому, бо для них як інтернаціоналістів в все одно, в чіих руках будуть наші землі: в наших, чи польських. Вони в селянинові не бачать ані „Українця“ ані „Поляка“, але „селянина“, члена або т. зв. селянсько-робітничої, або буржуазійної кляси. З другого боку кольтонізація наших земель мазурами — це вода на їх млин. Як мазури заберуть нашому селянинові зпід носа землю, то тоді наш селянин скорше стане пролстарем і скорше піде за кличами комуністів і Сель-Робів. З тих причин боротьба з кольтонізацією наших земель мазурами в для комуністів і Сель-Роб-а байдужа, а то й непотрібна.

Яку політику ведуть держави світа у відношенні до селянства?

Держави світа ведуть у відношенні до селянства і хліборобства двяську політику. Держави, в котрих хліборобство в головною основою життя громадян, в котрих хлібороби творять рішаючий чинник в державі, ведуть таку політику, якої цілею в допомога хліборобам навіть коштом інших станів, як прим. промислу. Говоримо тоді, що держава веде політику *agrарну*, то в корисну в першій мірі для хліборобів. Інші знова держави, котрих головною галузєю господарки не в хліборобство, але прим. промисл, попирають в першій мірі промисл, очевидно — коштом селянства. Говоримо тоді, що держава веде політику прихильну *промисловцям*. УНДО все і всюди боронить у першій мірі інтересів селян, хочби навіть коштом промислу, а тому в *політичною партією селянською, аграрною*.

VII. УНДО Й УКРАЇНСЬКЕ МІЩАНСТВО.

Яку ролю відіграють міста в житттю народів?

Міста відіграють передову і визначну ролю в житттю

всіх народів світа. Міста в осередками не тільки господарського, але й культурного і політичного життя. Тому роля народів залежить у великій мірі від міст, якими ці народи розпоряджають.

Які в міста на нашій території?

Міста на нашій національній території в переважно не наші. Більшість міщан — це Поляки, Жиди і Москалі. Вони мають всю торгівлю, промисл і ремесло у своїх руках і використовують все те на нашу шкоду.

Яка в міська політика УНДО?

УНДО змагав до того, щоби ми піддержуючи з одного боку розвиток нашого міщанства, а з другого боку переселюючи пляново український елемент з села до міста, здобули з часом по містах більшість.

Як здобудемо по містах на нашій території більшість?

Щоби здобути по містах, положених на нашій території, українську більшість, мусимо старатися, щоби в наших руках опинилася більша частина міських недвижимостей, щоби промисл, торгівля, ремесло і всі інші ділянки суспільної праці, що мають головно осідок у містах, опинилися в наших руках.

Як ставиться УНДО до промислу і ремесла?

Український нарід, хоч у своїй більшості в хліборобським народом, потребує все таки для себе також услуг промислу, торгівлі і ремесла. Хто хоче хліба, мусить дістати збіже, змолоти його у млині, а відтак спекти в пекарні. Зерно дістає наш чоловік майже просто з землі. Зібрати збіже, вимолотити і вивіяти вмів сам, але змолоти, а ще до того на білу муку, то вже тяжче. Отже іде до млина і там за оплату і мірку дістає муку, яку хоче. Щоб отже дістати муку, треба *млина*. А щоб спекти з муки хліб, треба *пекаря*.

Вже не довго будуть наші господині мучитися самі з печивом. Підуть слідами Чехів, Німців і інших культурних народів. Там у Чехів чи Німців кожне село має свою пекарню, котра або за муку віддає готове печиво, або й навіть готове тісто приймає до печення. Так і у нас буде незадовго. Господині будуть пекти свій хліб у спільній пекарні. Отже на цім примірі бачимо, що для одержання готового хліба треба аж двох родів промислу: млинів і пекарень. Так в і зі всіма іншими потребами села. Чи треба ременю на чоботи, чи упряжи, чи заліза, чи нафти, соли, сірника і т. д., — всюди бачимо, що селянин потребує услуг і помочи промислу, торгівлі і ремесла. Тому УНДО піддержує розвиток тих галузей народнього господарства і домагається, щоби між тими ділянками народнього господарства і хліборобством була у нас на українських землях спільна праця, взаїмна поміч і зрозуміння спільного національного інтересу.

Чи в у світі між хліборобством і промислом згода?

У світі між хліборобством, скупченим по селах, і промислом, скупченим по містах, згоди нема. Промисловці і ті, що живуть з промислу, хотять, щоби промислові витвори були дорогі, щоби промисловці і ті, що з промислу живуть, мали добрі зарібки. А дальше промисловці і інші міщуки жадають, щоби хліборобські витвори були дешеві. На такім становищі стоять однаково і *капіталісти* і *пролетарі*. Вони солідарно домагаються того від держави. Тому вже в питанню про відносини держав світа до хліборобства ми сказали, що одні держави стоять за хліборами, а інші боронять інтересів промислу. Але на інакшім становищі стоять селяни-хлібороби. Вони хочуть мати пожиток зі своїх витворів, а жадають, щоби витвори промислу були дешеві. Через те у світі нема згоди між хліборобством і промислом, між селом і містом.

Чи між українським селянином і міщанином така боротьба можлива?

Як подивимося на відношення Українця-міщанина до Українця-селянина з *національного становища*, то мусимо сказати, що боротьба між цими двома нашими станами в виключена і неможлива.

Чому боротьба між українським міщанином і хліборобом в немислима?

Боротьба між українським селянином і українським міщанином в тому немислима, бо вона довела би до повної загибелі українського міщанства. Український міщанин (промисловець, купець, ремісник і т. д.) може тільки тоді удержати себе при життю в місті серед жидівської, польської і загалом чужонаціональної конкуренції, як його підтримує українське село. Бо Поляки, Жиди, Росіяни і т. д. підтримують своїх купців, промисловців і т. д. Наш міщанин, як хоче жити між Поляками, то мусить йти їм на руку, мусить старатися їх зискати для себе, а це доводить його до того, що часто вирікавється свого народу. А чи мало було таких? Ще тепер в такі, що за посаду, за одержання роботи і т. ін. змінюють обряд і народність. З того бачимо, що український міщанин не може йти одним фронтом з польським і жидівським міщанином проти українського села, бо тоді буде змушений скорше чи пізніше виректися власного народу.

А чи український селянин на такій боротьбі з українським міщанином виграв?

Наше село в боротьбі з містом мусить виграти. Учить нас того історія останніх літ на Наддніпрянщині (УРСР). Там большевики-комуністи оперлися в боротьбі з нашим селянством на жидівсько-московських містах. Дотепер бачимо, що в цій боротьбі з селянством не побідили, але навпаки, бачимо, що перемога переходить все більше на бік селянства. Так було би й у нас.

Але з другого боку наше селянство повинно поборювати політику міст, звернену проти себе, одначе не повинно поборювати свого українського міщанства. Село потребує услуг міста і в тій цілі повинно піддержувати зріст свого національного міщанства. Бо лекше дійде до згоди між Українцем села і міста, як між Українцем і його національним ворогом. І щойно тоді заживе наше село спокійним життям, як позбудеться з нашої території чужонаціональних міст.

Що має робити український селянин і міщанин?

Обов'язком Українця селянина й Українця-міщанина є зрозуміти свій спільний національний інтерес, заспокоювати свої взаємні, спільні економічні потреби у себе і змагати в єдності до спільної найвищої національної мети. На такому становищі стоїть УНДО. Воно закликає і селян і міщан до організації і боротьби під прапором національної єдності і солідарности.

Яке становище займає УНДО у відношенні до робітників?

У відношенні до промислових робітників займає УНДО таке саме становище, як у відношенні до міщан (промисловців, купців, ремісників і т. д.). Як робітник-Українець послухав соціалістичних апостолів і стане в один класовий фронт з польським і жидівським, то буде мусіти виректися свого народу. Для нього польський міщанин-буржуй, що разом з робітником-пролетарем бореться за те, аби в місті був хліб дешевий, буде ближчим союзником, як український селянин, проти котрого ведеться боротьба. *Тільки в українській національній організації є місце для Українця-робітника. Лише в національній організації забезпечить він своє існування як людина й Українець.* У класовій інтернаціональній організації скорше чи пізніше стратить наш робітник своє національне почуття, а відтак і національну приваляність, Кілько то вже українських

робітників потонуло в той спосіб у чужонаціональним морю! А кілька ще тепер потопав у Львові, Дрогобичі, Бориславі і в інших промислових центрах! Інтернаціональна платформа (підстава) організації робітництва в у нас тою кладкою, по котрій наші робітники переходять до чужих народів.

Як ставиться УНДО до великих промислових підприємств?

Згідно з постановами демократії і згідно з бажанням широких народніх мас УНДО домагається, щоб великі промислові підприємства були націоналізовані, то значить, щоби з приватних рук перейшли на власність народу згл. держави.

Чи всі великі підприємства мають на основі програми УНДО перейти на власність держави?

УНДО домагається, щоб лише такі великі підприємства перейшли на власність загалу (народу), котрі до такого переходу в *здатні, зрілі, спосібні*. До того роду підприємств зачисляемо лише такі, котрі по переході на власність держави приносять народові більші користи, як тоді, коли є в приватних руках.

Чи великі державні підприємства все приносять користь народові?

Не всі державні підприємства приносять користь населенню. Декотрі державні підприємства навіть упадають. І так приміром в Союзі Радянських Соціалістичних Республік, де приватну власність на засоби продукції скасовано, а всі промислові підприємства усупільнено (соціалізовано), промисл і торгівля упали до тої міри, що цілий світ сміється з тої соціалістичної колективної господарки. Там тепер найгірша біда, робітник найменше заробляє і найгірше у світі живі і — хоч на папері прислужують йому всі права і вся власть в державі — не користується на ділі навіть

такою свободою, як давніше, за часів самоволі царських посіпак.

Чому не всі державні підприємства оплачуються?

Досвіди, переведені у світі на великих державних підприємствах, доказали, що вони тому не оплачуються і не видержують конкуренції з приватними, бо їх адміністрація (кошти заряду) в за дорога. Приватний власник, що працює на своїм, ліпше господарює і краще пильнує інтересу, як урядовець наставлений державою. А даліше приватний власник керує лише одною або малим числом фабрик, а держава мусить керувати всіма, а через те не може припильнувати і сконтролювати своїх підприємств так, як приватний власник. Навіть в соціалістичній державі, себто в СРСР, бачимо, що там, не зважаючи на найбільші зусилля, державна влада не в силі заступити приватної власности. Навпаки — бачимо там, що зловживання в тамошніх соціалізованих підприємствах є навіть частіші, як в буржуазних державних підприємствах, а не то приватних. З тих причин УНДО обстоює перехід лише таких великих промислових підприємств на власність народу, котрі до того *надаються* і тим УНДО ріжняться від соціалістів, котрі без всякої застанови хотіли би все соціалізувати.

Яке становище займає УНДО до кооперації?

УНДО, як партія національної солідарности, піддержує кооперацію на всіх ділянках національного життя, уважаючи, що кооперація не тільки найкраща форма, але й найкраща горожанська школа національної солідарности.

VIII. ОРГАНІЗАЦІЯ І ТАКТИКА УНДО.

Якими засобами змагає УНДО до здійснення своєї цілі?

УНДО здійснює свої цілі при помочі організації і при помочі відповідної тактики.

Яка в організація УНДО?

Свою організацією обіймає УНДО весь український загаль. По селах творить *Громадські Організації*, по повітах *Повітові Народні Комітети*. По містах *Народні Організації*. Начальною Управою партії в Центральний Комітет з Секретаріатом і Президією. Сільські організації відбувають місцеві зібрання, повітові відбувають *Повітові Народні Зїзди*, а ціла організація— *Зїзд Народнього Комітету і Краєвий Народній Зїзд*. Організація партії має на меті придбати для неї силу, при помочі котрої партія здійснює свою програму. Організаційний статут УНДО буде виданий і пояснений окремо.

Яка в тактика УНДО?

Засоби, при помочі яких кожна політична організація здійснює свою програму, називаємо *тактикою* партії. УНДО уживає такої тактики, якої уживає кожний поневолений нарід, щоб визволити себе й вибороти собі свободу.

Чи тактика УНДО з гори передбачена?

Точно зясованої і згори передбаченої тактики УНДО не має. Але зате має дуже точно означені границі, котрих тактика УНДО не смів переступити.

Хто устійнює тактику УНДО і які в її границі?

Тактику УНДО устійнюють найвищі партійні установи: Народній Зїзд, Народній Комітет і Центральний Комітет у формі ухвал. Одначе ухвали ці не сміють суперечити програмі і визначувати діяльності і праці УНДО такої дороги, котра не є гідна достоїнства народу, ані не сміють признавати нашим ворогам добровільно права панування над нами.

ІХ. УНДО Й СУЧАСНЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Яке є теперішнє положення нашого народу?

Наш нарід під теперішню хвилю є разом зі своєю етнографічною територією поділений на чотири часті: на Радянську Україну, західно-українські землі під Польщею, Буковину і Бессарабію під Румунією і Закарпаття під Чехословаччиною.

Про що свідчить цей розділ живого тіла українського народу?

Цей розділ нашого народу і його території на чотири часті є доказом того, що наш нарід не є самостійний, не є зєдинений в одній державі, так як прим. російський, польський, французський або чеський, але що живе по чужих державах, під чужим пануванням — отже є народом поневоленим.

До чого веде УНДО наш нарід?

УНДО веде наш нарід до свободи і самостійности, щоб ми стали рівними іншим незалежним народам.

Що робить УНДО, щоб досягнути незалежність українського народу?

До часу, поки наш нарід не досягне повної незалежности і свободи, УНДО старасться, щоб на всіх українських землях, з окрема на західно-українських землях наш нарід здобув собі на всіх ділянках національного життя, отже на полі господарським, освітнім, культурним і політичним — найбільшу силу і щоб відтак при помочі тої сили заспокоював всі свої національні потреби, виключно своїми власними средствами. Цей степень повної національної самовистачальности уважав УНДО передумовою до повноти національного визволення.

Коли наш нарід осягне на західно-українських землях степень повної національної самовистарчальности?

Степень повної національної самовистарчальности, себто самостійности, заспокоювання всіх своїх потреб на всіх ділянках національного життя, здобуде наш нарід західно-українських земель щойно тоді, як згідно з програмою УНДО і в арозумінню ваги сили національної солідарности, виключить зі свого нутра всіх хрунів і руїників, а згуртує себе в одну, весь український загал обіймаючу, свідому і карну організацію — і то не тільки на політичнім, але й на культурно-освітнім і господарським полі.

Кожний член Українського Нац.-Дем. Об'єднання обов'язково повинен прочитати

ВЕЛИКИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ Український Національний Календар

на рік 1928

(ВИДАННЯ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ“)

під редакцією М. Струтинського, присвячений всеціло питанням нац. політики.

В Календарі поміщені м. м. етєї твори і статті:

Проф. М. Грушевський : Про напрямні української політики.

Др. Іван Гиза : По шляху до самостійности і соборности.

І. Кедрич : Берестейський мир.

Дмитро Палів : Перший листопад.

В. Целевич : Національний принцип і його вплив на творення держав.

Ярослав Окуневський : Вже свитає.

В. Панейко : Як визволилася Альзасія.

М. Струтинський : Українське Нац.-Дем. Об'єднання як переломовий етап в політичному життю зах. укр. земель.

Ол. Черкавський : Українське Нац.-Дем. Об'єднання, його програма і тактика.

Василь Мудрий : Наше відношення до Рад. України.

Д. Донцов : На перехрестних стежках (До літературної кризи на Великій Україні).

О. Др. Г. Костельник : Церква в українському народі.

М. С-ка : Жіноцтво в суспільному життю.

Др. В. Щурат : Не маємо національного гимну.

Др. Дмитро Левницький : Перед вибухом (Уривок зі споминів про рік 1918).

Др. І. Німчук : Будуймо тривалі пам'ятники.

Посол С. В. Любарський : З історії кріпацтва на Холмщині.

Про Миколу Міхновського.

Інж. М. Твориццо : Як ми відбудували наше село? (П'ять літ організованої праці).

Галактион Чіпка : Відгуки дня (7 оповідань).

Г. Юрисіч : 1. травня 1919 р. в Києві. Думо скорбна моя... Мій рідний краю...

В. Щурат : Похід на Жовті Води.

М. Струтинський : „Ой та зажурились Стрільці Січовії.“

Про вартість статей, поміщених в календарі, говорять самі імена авторів. А обговорено в календарі всі ділянки політики національного табору. З окрема багато уваги присвячено Великим Дням з перед 10-ти років. Зовсім слушно. Великі-ж Дні дали гранітну підставу для політики національного табору. Читачі „Укр. Нац. Календаря“ — селяне зокрема будуть вдячні за знамениту статтю в. м. Твориццо „Як ми відбудували наше село“, в якій у формі оповідання всесторонньо обговорено економічну, просвітницьку і політичну організацію нашого села і подано цінні практичні вказівки. Для розваги поміщено в календарі м. м. сім прегарних гумористичних оповідань відомого письменника Галактиона Чіпки.

Календар коштує всього 2 зол. 80 гр. Замовляти його можна в Народній Канцелярії (УНДО): Львів, вул. Костюшка 1. А|П.

